

Police Bharti Advanced Mock Test – 2

श्री छत्रपती शिवाजी महाराज करिअर अकॅडमी

मार्गदर्शक :- प्रा . रतन सरदार

मोबाईल नंबर : 9096171197

विभाग १: मराठी व्याकरण (प्रश्न १ ते २५)

प्रश्न क्रमांक : १

प्रश्न : 'मुलांनी पालकांना मान द्यावा' – या वाक्याचा प्रयोग ओळखा.

पर्याय :

- A) सकर्मक कर्तरी
- B) सकर्मक भावे
- C) प्रधानकर्तुक कर्मणी
- D) नवीन कर्मणी

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : कर्ता (मुलांनी) व कर्म (पालकांना) या दोघांनाही प्रत्यय आहे आणि क्रियापद विद्यार्थी आहे, म्हणून हा भावे प्रयोग आहे.

Trap : विद्यार्थी 'द्यावा' वरून कर्मणी प्रयोगाचा विचार करतात, पण कर्माला प्रत्यय असल्याने तो भावे होतो.

Trick : कर्ता व कर्म दोन्ही प्रत्यययुक्त = भावे प्रयोग.

प्रश्न क्रमांक : २

प्रश्न : 'गवाक्ष' या शब्दाचा योग्य संधी विग्रह ओळखा.

पर्याय :

- A) ग + अक्ष
- B) गौ + अक्ष
- C) गो + अक्ष
- D) गवै + अक्ष

योग्य उत्तर : C)

स्पष्टीकरण : ओ + अ = अव् हा नियम येथे लागू होतो. गो + अक्ष = गवाक्ष (गव् + अक्ष).

Trap : 'ग + अक्ष' हे साधे वाटल्याने विद्यार्थी अ पर्याय निवडतात.

Trick : 'वा' आला की 'ओ' किंवा 'औ' चा विचार करावा.

प्रश्न क्रमांक : ३

प्रश्न : खालीलपैकी 'अभ्यस्त' शब्द ओळखा.

पर्याय :

- A) माणुसकी
- B) शेजारीपाजारी
- C) यथाशक्ती
- D) पंकज

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : एकाच प्रकारचे किंवा अर्थाचे दोन शब्द एकत्र आले की त्यांना अभ्यस्त म्हणतात.

Trap : यथाशक्ती हा अव्ययीभाव समास आहे, अभ्यस्त नाही.

Trick : जोडीने येणारे शब्द (उदा. दगडधोंडा, शेजारीपाजारी) अभ्यस्त असतात.

प्रश्न क्रमांक : ४

प्रश्न : 'तू काही आता लहान नाहीस' – या वाक्याचे होकारार्थी वाक्य करा.

पर्याय :

- A) तू आता मोठा झाला आहेस.
- B) तू आता लहान आहेस.
- C) तू आता मोठा झाला नाहीस.
- D) तू आता लहान झाला आहेस.

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : होकारार्थी करताना अर्थ न बदलता विरुद्धार्थी शब्द (लहान × मोठा) वापरावा लागतो.

Trap : विद्यार्थी 'नाहीस' काढून फक्त 'आहेस' करतात, ज्यामुळे अर्थ बदलतो.

Trick : नकारार्थी शब्दाचा विरुद्धार्थी शब्द वापरून 'आहे' लावा.

प्रश्न क्रमांक : ५

प्रश्न : 'स्वतःसाठी रचलेले नियम' या शब्दसमूहासाठी एक शब्द निवडा.

पर्याय :

- A) स्वराज्य
- B) स्वनियम
- C) शिस्त
- D) आचारसंहिता

योग्य उत्तर : D)

स्पष्टीकरण : स्वतःच्या आचरणाबद्दलचे नियम म्हणजेच आचारसंहिता.

Trap : 'स्वनियम' हा शब्द बरोबर वाटतो, पण व्याकरणदृष्ट्या 'आचारसंहिता' अधिक अचूक आहे.

Trick : सामाजिक किंवा वैयक्तिक नियमावलीला आचारसंहिता म्हणतात.

प्रश्न क्रमांक : ६

प्रश्न : 'पांढरा परीस' या अलंकारिक शब्दाचा अर्थ काय?

पर्याय :

A) अत्यंत मौल्यवान वस्तू

B) लबाड माणूस

C) दुर्मिळ वस्तू

D) कधीही न मिळणारी गोष्ट

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : 'पांढरा परीस' म्हणजे वरून सज्जन दिसणारा पण आतून लबाड असणारा माणूस.

Trap : 'परीस' शब्द पाहून विद्यार्थी 'मौल्यवान' अर्थाकडे वळतात.

Trick : काही अलंकारिक शब्द उपरोधिक असतात, हे लक्षात ठेवा.

प्रश्न क्रमांक : ७

प्रश्न : 'अलंकार' या शब्दाचा समानार्थी शब्द ओळखा.

पर्याय :

A) लेणे

B) दागिना

C) भूषण

D) वरील सर्व

योग्य उत्तर : D)

स्पष्टीकरण : लेणे, दागिना आणि भूषण हे तिन्ही शब्द अलंकाराचे समानार्थी आहेत.

Trap : विद्यार्थी फक्त 'दागिना' वाचून अ पर्यायावर टिक करतात.

Trick : पर्यायात 'वरील सर्व' असेल तर सर्व पर्याय एकदा शांतपणे वाचा.

प्रश्न क्रमांक : ८

प्रश्न : 'पुढीलपैकी शुद्ध शब्द कोणता?'

पर्याय :

A) आशिर्वाद

B) आशीर्वाद

C) अशिरवाद

D) अशिर्वाद

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : 'शी' दीर्घ असतो आणि रफार 'वा' वर असतो.

Trap : उच्चार करताना 'र' चा आवाज 'शी' नंतर येतो म्हणून विद्यार्थी 'शी' वर रफार देतात.

Trick : ज्या अक्षराच्या आधी 'र' चा उच्चार होतो, त्याच्या पुढच्या अक्षरावर रफार द्यावा.

प्रश्न क्रमांक : ९

प्रश्न : 'रामाने रावण मारला' – या वाक्यातील प्रयोग कोणता?

पर्याय :

A) कर्मणी

B) कर्तरी

C) भावे

D) संकीर्ण

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : कर्ता तृतीयेत आहे आणि कर्म (रावण) प्रथमेत आहे, क्रियापद कर्माप्रमाणे बदलते (रामाने लंका जाळली).

Trap : विद्यार्थी याला भावे समजतात कारण 'ला' प्रत्यय दिसतो.

Trick : कर्माला प्रत्यय नसेल तर तो कर्मणी असतो.

प्रश्न क्रमांक : १०

प्रश्न : 'विद्वान' या शब्दाचे स्त्रीलिंगी रूप काय?

पर्याय :

A) विद्वानी

B) विदुषी

C) विद्वत्ता

D) विद्वानस्त्री

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : विद्वान या शब्दाचे स्त्रीलिंगी रूप 'विदुषी' असे होते.

Trap : 'विद्वत्ता' हा भाववाचक नाम आहे, स्त्रीलिंगी रूप नाही.

Trick : काही शब्दांची स्त्रीलिंगी रूपे अनियमित असतात, ती पाठच करावीत.

प्रश्न क्रमांक : ११

प्रश्न : 'चतुर्भुज होणे' या वाक्प्रचाराचा अर्थ काय?

पर्याय :

A) चार हात होणे

B) लग्न होणे

C) शक्ती मिळणे

D) कैद होणे

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : चतुर्भुज होणे म्हणजे लग्न होणे (पती-पत्नीचे मिळून चार हात).

Trap : काही वेळा याचा अर्थ 'कैद होणे' असाही घेतला जातो, पण मुख्य अर्थ लग्न होणे हाच आहे.

Trick : लग्नाच्या संदर्भात हा वाक्प्रचार जास्त वापरला जातो.

प्रश्न क्रमांक : १२

प्रश्न : 'उखळ पांढरे होणे' म्हणजे काय?

पर्याय :

A) खूप श्रम करणे

B) नुकसान होणे

C) पुष्कळ द्रव्य मिळणे

D) भांडण होणे

योग्य उत्तर : C)

स्पष्टीकरण : अचानक भरपूर संपत्ती किंवा फायदा होणे.

Trap : 'पांढरे' शब्द पाहून विद्यार्थी 'स्वच्छता' किंवा 'रिकामे होणे' असा अर्थ घेतात.

Trick : फायदा होण्याशी संबंधित ही म्हण आहे.

प्रश्न क्रमांक : १३

प्रश्न : 'दगडावरच्या रेघा' या शब्दाचा अर्थ सांगा.

पर्याय :

A) कायमस्वरूपी राहणारे

B) कठीण काम

C) चित्रकला

D) जुनाट विचार

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : दगडावर कोरलेले कधीही पुसले जात नाही, म्हणजेच 'खोटे न ठरणारे शब्द'.

Trap : कठीण परिस्थितीशी याचा संबंध जोडला जातो, जो चुकीचा आहे.

Trick : दगडावरील कोरीव काम कायमस्वरूपी असते.

प्रश्न क्रमांक : १४

प्रश्न : 'पंचवटी' या शब्दाचा समास ओळखा.

पर्याय :

A) द्वंद्व

B) तत्पुरुष

C) द्विगु

D) अव्ययीभाव

योग्य उत्तर : C)

स्पष्टीकरण : ज्या समासाचे पहिले पद संख्याविशेषण असते, त्याला 'द्विगु' समास म्हणतात.

Trap : विद्यार्थी याला बहुव्रीहि समजतात, पण हा समूहाचा बोध करतो.

Trick : संख्या + समूह = द्विगु समास.

प्रश्न क्रमांक : १५

प्रश्न : 'मुलांनी अभ्यास केला' या वाक्याचा काळ ओळखा.

पर्याय :

A) अपूर्ण भूतकाळ

B) पूर्ण भूतकाळ

C) साधा भूतकाळ

D) रीती भूतकाळ

योग्य उत्तर : C)

स्पष्टीकरण : क्रिया नुकतीच संपली आहे आणि ती एकाच शब्दात व्यक्त झाली आहे.

Trap : 'केला आहे' आणि 'केला' यात विद्यार्थी गोंधळतात.

Trick : क्रियापद एकाच शब्दाचे असेल तर तो साधा काळ असतो.

प्रश्न क्रमांक : १६

प्रश्न : 'पोर' या शब्दाचे लिंग ओळखा.

पर्याय :

A) पुल्लिंगी

B) स्त्रीलिंगी

C) नपुंसकलिंगी

D) तिन्ही लिंगात

योग्य उत्तर : D)

स्पष्टीकरण : 'पोर' हा शब्द तो पोर, ती पोर आणि ते पोर अशा तिन्ही प्रकारे वापरला जातो.

Trap : विद्यार्थी फक्त 'तो पोर' (मुलगा) यावरून पुल्लिंगी निवडतात.

Trick : काही मराठी शब्द सर्वलिंगी असतात, त्यातील 'पोर' हा मुख्य शब्द आहे.

प्रश्न क्रमांक : १७

प्रश्न : 'अधोमुख' या शब्दाचा विरुद्धार्थी शब्द कोणता?

पर्याय :

- A) सन्मुख
- B) उन्मुख
- C) पराङ्मुख
- D) ऊर्ध्वमुख

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : अधोमुख (खाली तोंड असलेला) × उन्मुख (वर तोंड असलेला).

Trap : ऊर्ध्वमुख आणि उन्मुख मध्ये गोंधळ होतो, पण 'उन्मुख' हा व्याकरणदृष्ट्या योग्य जोडीदार आहे.

Trick : 'अधो' चा विरुद्ध 'उत/उन्' असा होतो.

प्रश्न क्रमांक : १८

प्रश्न : 'आईने मुलीला निजविले' – या वाक्यातील क्रियापदाचा प्रकार ओळखा.

पर्याय :

- A) शक्य क्रियापद
- B) प्रयोजक क्रियापद
- C) संयुक्त क्रियापद
- D) भावकर्तृक क्रियापद

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : जेव्हा कर्ता स्वतः क्रिया न करता दुसऱ्याकडून करून घेतो, तेव्हा ते प्रयोजक असते.

Trap : शक्य आणि प्रयोजक मध्ये विद्यार्थी फसतात.

Trick : 'विले' किंवा 'विते' प्रत्यय असेल तर प्रयोजक असण्याची शक्यता जास्त असते.

प्रश्न क्रमांक : १९

प्रश्न : 'उंट' या शब्दाचा विरुद्धलिंगी शब्द कोणता?

पर्याय :

- A) उंटीण
- B) सांडणी
- C) उंटी
- D) मादी उंट

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : उंट या शब्दाचे विरुद्धलिंगी रूप 'सांडणी' असे होते.

Trap : विद्यार्थी 'उंटीण' हा शब्द बरोबर मानतात.

Trick : काही प्राणीवाचक शब्दांची स्त्रीलिंगी रूपे पूर्णपणे वेगळी असतात.

प्रश्न क्रमांक : २०

प्रश्न : 'जाहिरात' हा शब्द कोणत्या भाषेतून मराठीत आला आहे?

पर्याय :

- A) अरबी
- B) फारसी
- C) पोर्तुगीज
- D) कानडी

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : 'जाहिरात' हा शब्द मूळ अरबी भाषेतील आहे.

Trap : प्रशासकीय शब्द वाटल्याने विद्यार्थी 'फारसी' निवडतात.

Trick : शब्दसंग्रह (परभाषीय शब्द) यावर विशेष लक्ष द्या.

प्रश्न क्रमांक : २१

प्रश्न : 'न' हा वर्ण कोणत्या प्रकारचा आहे?

पर्याय :

A) कंठ्य

B) दंत्य

C) ओष्ठ्य

D) मूर्धन्य

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : 'त थ द ध न' हे वर्ण उच्चारताना जिभेचा स्पर्श दातात होतो, म्हणून ते दंत्य आहेत.

Trap : न हा अनुनासिक पण आहे, जर पर्याय तसा असता तर गोंधळ झाला असता.

Trick : 'त' वर्गातील सर्व वर्ण दंत्य असतात.

प्रश्न क्रमांक : २२

प्रश्न : 'क्षणोक्षणी' या शब्दाचा समास ओळखा.

पर्याय :

A) अव्ययीभाव

B) तत्पुरुष

C) द्वंद्व

D) बहुव्रीहि

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : प्रत्येक क्षणाला – जेव्हा शब्दाची द्विरुक्ती होऊन क्रियाविशेषणाचे कार्य करते, तेव्हा अव्ययीभाव होतो.

Trap : याला काही विद्यार्थी 'अभ्यस्त' समजून पर्यायात शोधतात.

Trick : पुनरावृत्ती होणारे शब्द बहुधा अव्ययीभाव समासात येतात.

प्रश्न क्रमांक : २३

प्रश्न : 'अर्धचंद्र देणे' या वाक्प्रचाराचा अर्थ काय?

पर्याय :

A) मदत करणे

B) गचांडी देऊन हाकलून देणे

C) मान देणे

D) अर्धवट काम करणे

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : अर्धचंद्र देणे म्हणजे अपमानित करून हाकलून लावणे.

Trap : 'अर्ध' शब्दावरून विद्यार्थी 'अर्धवट काम' हा पर्याय निवडतात.

Trick : हा उपरोधिक वाक्प्रचार आहे.

प्रश्न क्रमांक : २४

प्रश्न : 'पायरी' या शब्दाचा तत्सम शब्द कोणता?

पर्याय :

A) पद

B) पादिका

C) सोपान

D) प्रस्तर

योग्य उत्तर : C)

स्पष्टीकरण : सोपान हा संस्कृत (तत्सम) शब्द आहे, ज्यापासून पायरी हा तद्भव शब्द बनला.

Trap : 'पद' म्हणजे पाय, पण पायरीसाठी 'सोपान' योग्य आहे.

Trick : संस्कृत शब्दांचा अभ्यास वाढवा.

प्रश्न क्रमांक : २५

प्रश्न : 'स्वतःशी केलेले भाषण' म्हणजे काय?

पर्याय :

A) संभाषण

B) स्वगत

C) सुभाषित

D) संवाद

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : नाटक किंवा एकांकिकेत स्वतःशीच बोलण्याला 'स्वगत' म्हणतात.

Trap : संवाद हा दोन व्यक्तींमधील असतो.

Trick : स्व (स्वतः) + गत (बोललेले) = स्वगत.

विभाग २: तर्कशक्ती (Reasoning) (प्रश्न २६ ते ५०)

प्रश्न क्रमांक : २६

प्रश्न : जर 'POLICE' हा शब्द 'SROLFH' असा लिहिला जातो, तर 'ARREST' हा शब्द कसा लिहिला जाईल?

पर्याय :

A) DUUHVW

B) DVVHVW

C) DUUIVW

D) DTTIVW

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : प्रत्येक अक्षरात ३ मिळवले आहेत (P+3=S, O+3=R...). त्याचप्रमाणे A+3=D, R+3=U, R+3=U, E+3=H, S+3=V, T+3=W.

Trap : घाईत विद्यार्थी २ मिळवून उत्तर शोधतात.

Trick : पहिले आणि शेवटचे अक्षर तपासा, अर्धे उत्तर तिथेच मिळते.

प्रश्न क्रमांक : २७

प्रश्न : एका रांगेत अजयचा क्रमांक डावीकडून १५ वा आणि उजवीकडून २२ वा आहे, तर रांगेत एकूण किती मुले आहेत?

पर्याय :

A) ३७

B) ३६

C) ३५

D) ३८

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : एकूण = (डावीकडून + उजवीकडून) - १ = (१५ + २२) - १ = ३६.

Trap : विद्यार्थी १ वजा करायला विसरतात आणि ३७ उत्तर देतात.

Trick : एकाच व्यक्तीची दोन टोकांकडून मोजणी झाली की 'एक' नेहमी वजा करावा.

प्रश्न क्रमांक : २८

प्रश्न : रमेश उत्तरेकडे ५ किमी गेला, नंतर उजवीकडे वळून ४ किमी गेला. पुन्हा उजवीकडे वळून ५ किमी गेला, तर तो सुरुवातीच्या ठिकाणापासून किती अंतरावर व कोणत्या दिशेला आहे?

पर्याय :

- A) ४ किमी, पूर्व
- B) ४ किमी, पश्चिम
- C) ५ किमी, उत्तर
- D) ९ किमी, दक्षिण

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : उत्तरेला ५ गेल्यावर पुन्हा दक्षिणेला ५ आल्यामुळे उंची शून्य झाली. फक्त पूर्वेकडील ४ किमी अंतर शिल्लक राहिले.

Trap : $५+४+५ = १४$ किमी असे एकूण अंतर काढण्याची चूक होते.

Trick : काटकोन चौकोन तयार करून दिशा ठरवा.

प्रश्न क्रमांक : २९

प्रश्न : दुपारी ३ वाजल्यापासून संध्याकाळी ६ वाजेपर्यंत मिनिट काटा तास काट्याला किती वेळा ओलांडेल?

पर्याय :

- A) ३ वेळा
- B) २ वेळा
- C) ४ वेळा
- D) १ वेळा

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : दर तासाला एकदा ओलांडतो, पण ३ ते ४, ४ ते ५ आणि ५ ते ६ या दरम्यान फक्त २ वेळाच ओलांडण्याची क्रिया पूर्ण होते कारण ६ वाजताची वेळ सरहद्दीवर असते.

Trap : ३ तास आहेत म्हणून विद्यार्थी ३ वेळा उत्तर देतात.

Trick : घड्याळाचे काटे प्रत्यक्ष कल्पनेत फिरवून पहा.

प्रश्न क्रमांक : ३०

प्रश्न : जर 'A' म्हणजे '+', 'B' म्हणजे '-', 'C' म्हणजे '×' आणि 'D' म्हणजे '÷' असेल, तर : $20 C 4 A 10 D 2 B 5 = ?$

पर्याय :

A) ८०

B) ७५

C) ८५

D) ९०

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : $20 \times 4 + 10 \div 2 - 5 = 80 + 5 - 5 = 80$. (कंचेभागुबेव नियम वापरून)

Trap : भागाकार आधी न केल्यास उत्तर चुकते.

Trick : चिन्हांची मांडणी करून 'BODMAS' नियम वापरा.

प्रश्न क्रमांक : ३१

प्रश्न : एका कुटुंबात ६ सदस्य आहेत. A हा B चा मुलगा आहे पण B हे A चे वडील नाहीत. तर B ही A ची कोण?

पर्याय :

A) मावशी

B) आई

C) आजी

D) बहीण

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : जर वडील नाहीत तर पालकांपैकी दुसरी व्यक्ती 'आई' असेल.

Trap : विद्यार्थी पर्यायात 'काका' किंवा इतर नाते शोधतात.

Trick : नात्यात दोनच पालक असतात, एक नसेल तर दुसरा असतोच.

प्रश्न क्रमांक : ३२

प्रश्न : विसंगत घटक ओळखा : ७, १३, १९, २५, ३१

पर्याय :

A) ७

B) २५

C) ३१

D) १९

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : ७, १३, १९, ३१ या मूळ संख्या आहेत, तर २५ ही संयुक्त (वर्ग) संख्या आहे.

Trap : विद्यार्थी फरकाचा विचार करतात (सगळ्यांत ६ चा फरक आहे), पण संख्यांच्या प्रकाराकडे दुर्लक्ष करतात.

Trick : संख्या मालिकेत आधी 'मूळ संख्या' तपासाव्यात.

प्रश्न क्रमांक : ३३

प्रश्न : जर कालच्या आधीचा दिवस मंगळवार होता, तर उद्याच्या नंतरचा दिवस कोणता असेल?

पर्याय :

- A) शनिवार
- B) रविवार
- C) शुक्रवार
- D) सोमवार

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : कालच्या आधी (परवा) मंगळवार, म्हणजे काल बुधवार, आज गुरुवार. उद्या शुक्रवार, उद्याच्या नंतर (परवा) शनिवार.

Trap : दिवसांची गणना करताना विद्यार्थी 'आज'चा दिवस विसरतात.

Trick : नेहमी 'आज'ला केंद्रबिंदू माना.

प्रश्न क्रमांक : ३४

प्रश्न : ५ : १२४ :: ७ : ?

पर्याय :

- A) ३४२
- B) ३४३
- C) २४८
- D) १२५

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : ५ चा घन $१२५ - १ = १२४$. तसे ७ चा घन $३४३ - १ = ३४२$.

Trap : विद्यार्थी ७ चा घन ३४३ पाहून लगेच ब पर्याय निवडतात.

Trick : संबंध शोधताना दिलेली पहिली जोडी पूर्णपणे तपासा.

प्रश्न क्रमांक : ३५

प्रश्न : एका सांकेतिक भाषेत 'WATER' ला '67' म्हटले, तर 'DRINK' ला काय म्हणतील?

पर्याय :

A) ५३

B) ५०

C) ५५

D) ६०

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : अक्षरांचे क्रमांक : W(23)+A(1)+T(20)+E(5)+R(18) = 67. तसेच
D(4)+R(18)+I(9)+N(14)+K(11) = 53.

Trap : बेरीज करताना चूक झाल्यास उत्तर ५० किंवा ५५ येऊ शकते.

Trick : A=1 ते Z=26 हे तोंडपाठ असावे.

प्रश्न क्रमांक : ३६

प्रश्न : दिशाज्ञान : अ ब च्या पश्चिमेला आहे. क हा अ च्या उत्तरेला आहे. तर क हा ब च्या कोणत्या दिशेला आहे?

पर्याय :

A) वायव्य

B) ईशान्य

C) आग्नेय

D) नैऋत्य

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : ब पासून अ कडे गेल्यावर पश्चिम, अ पासून वर गेल्यावर उत्तर. क ची जागा ब च्या वर आणि डावीकडे (वायव्य) येते.

Trap : ब पासून विचारले आहे की क पासून, यात गोंधळ होतो.

Trick : आकृती काढून मूल दिशांचे चक्र त्यावर ठेवा.

प्रश्न क्रमांक : ३७

प्रश्न : विधान : सर्व कुत्रे मांजर आहेत. सर्व मांजर वाघ आहेत.

निष्कर्ष : १) सर्व कुत्रे वाघ आहेत. २) सर्व वाघ कुत्रे आहेत.

पर्याय :

A) फक्त १ बरोबर

B) फक्त २ बरोबर

C) दोन्ही बरोबर

D) दोन्ही चूक

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : वेन आकृतीनुसार कुत्र्यांचे वर्तुळ मांजरात आणि मांजराचे वाघात येते. त्यामुळे सर्व कुत्रे वाघ होतात, पण सर्व वाघ कुत्रे होऊ शकत नाहीत.

Trap : विद्यार्थी 'सर्व' शब्दावरून दोन्ही विधाने बरोबर मानतात.

Trick : आतून बाहेर जाताना 'सर्व' आणि बाहेरून आत येताना 'काही' नियम वापरा.

प्रश्न क्रमांक : ३८

प्रश्न : खालीलपैकी कोणती वेन आकृती 'महाराष्ट्र, भारत आणि मुंबई' यांचा अचूक संबंध दर्शवते?

पर्याय :

A) तीन वेगवेगळी वर्तुळे

B) एका मोठ्या वर्तुळात दोन छोटी वेगवेगळी वर्तुळे

C) एका वर्तुळात दुसरे आणि दुसऱ्यात तिसरे वर्तुळ

D) एकमेकांना छेदणारी वर्तुळे

योग्य उत्तर : C)

स्पष्टीकरण : मुंबई ही महाराष्ट्रात आहे आणि महाराष्ट्र भारतात आहे.

Trap : विद्यार्थी मुंबई आणि महाराष्ट्र यांना वेगवेगळे मानण्याची चूक करतात.

Trick : भौगोलिक व्याप्तीनुसार आकृती निवडा.

प्रश्न क्रमांक : ३९

प्रश्न : प्रश्नचिन्हाच्या जागी योग्य संख्या भरा : २, ६, १२, २०, ३०, ?

पर्याय :

A) ४०

B) ४२

C) ५०

D) ३६

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : फरक तपासा : +४, +६, +८, +१०. आता पुढचा फरक +१२ येईल. $३० + १२ = ४२$.

Trap : घाईत विद्यार्थी $३० + १० = ४०$ करतात.

Trick : फरकाचा फरक तपासा.

प्रश्न क्रमांक : ४०

प्रश्न : एका घनकृती ठोकळ्याला किती कडा (Edges) असतात?

पर्याय :

A) ८

B) ६

C) १२

D) १०

योग्य उत्तर : C)

स्पष्टीकरण : घनाला ८ कोपरे, ६ पृष्ठे आणि १२ कडा असतात.

Trap : विद्यार्थी कोपरे (८) आणि कडा (१२) मध्ये गोंधळतात.

Trick : कडा म्हणजे बाजूंच्या रेषा (वर ४, खाली ४ आणि उभ्या ४).

प्रश्न क्रमांक : ४१

प्रश्न : विसंगत आकृती ओळखा (मिरर इमेज) : जर घड्याळात ९ वाजले असतील तर आरशात किती वाजले दिसतील?

पर्याय :

A) ३

B) ९

C) ६

D) १२

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : आरशातील वेळ = ११:६० - दिलेली वेळ. ११:६० - ९:०० = २:६० म्हणजेच ३ वाजले.

Trap : ९ चे उलटे ९ च दिसतील असे विद्यार्थ्यांना वाटते.

Trick : आरशात डावी बाजू उजवीकडे जाते.

प्रश्न क्रमांक : ४२

प्रश्न : 'A' हा 'B' च्या दक्षिणेला आहे, 'C' हा 'B' च्या पूर्वेला आहे, तर 'A' हा 'C' च्या कोणत्या दिशेला आहे?

पर्याय :

A) ईशान्य

B) नैऋत्य

C) वायव्य

D) आग्नेय

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : C पासून दक्षिणेकडे आणि पश्चिमेकडे पाहिल्यास A दिसतो, म्हणून नैऋत्य.

Trap : विद्यार्थी B पासून दिशा काढतात.

Trick : 'कोणाच्या' या शब्दाकडे लक्ष द्या, तिथून दिशा ठरवा.

प्रश्न क्रमांक : ४३

प्रश्न : एका सांकेतिक भाषेत RED = 9, BLUE = 16, तर YELLOW = ?

पर्याय :

A) २५

B) ३६

C) ४९

D) २०

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : अक्षरांच्या संख्येचा वर्ग. RED (3 अक्षरे) = 9. BLUE (4 अक्षरे) = 16. YELLOW (6 अक्षरे) = 36.

Trap : विद्यार्थी अक्षरांच्या क्रमांकाची बेरीज करत बसतात.

Trick : जर संख्या लहान असेल, तर अक्षरांची संख्या मोजा.

प्रश्न क्रमांक : ४४

प्रश्न : जर आज सोमवार आहे, तर ६५ दिवसांनंतर कोणता वार असेल?

पर्याय :

- A) मंगळवार
- B) बुधवार
- C) गुरुवार
- D) सोमवार

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : ६५ ला ७ ने भागा. बाकी २ उरते. सोमवार + २ दिवस = बुधवार.

Trap : बाकी १ उरली असे समजून काही विद्यार्थी मंगळवार निवडतात.

Trick : सातच्या पाढ्यातील जवळची संख्या ६३ वजा करा.

प्रश्न क्रमांक : ४५

प्रश्न : एका फोटोकडे बोट दाखवून सुरेश म्हणाला, "हा माझ्या आईच्या एकुलत्या एक मुलाचा मुलगा आहे." तर फोटोतील मुलगा सुरेशचा कोण?

पर्याय :

- A) पुतण्या
- B) मुलगा
- C) भाऊ
- D) नातू

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : आईचा एकुलता एक मुलगा = सुरेश स्वतः. स्वतःचा मुलगा = मुलगा.

Trap : विद्यार्थी 'एकुलता एक' कडे दुर्लक्ष करून पुतण्या उत्तर देतात.

Trick : स्वतःला त्या ठिकाणी ठेवून नाते पहा.

प्रश्न क्रमांक : ४६

प्रश्न : ४, ९, १६, २५, ३६, ?

पर्याय :

A) ५०

B) ४९

C) ६४

D) ४५

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : सर्व पूर्ण वर्ग संख्या आहेत (२, ३, ४, ५, ६ चा वर्ग). आता ७ चा वर्ग ४९ येईल.

Trap : फरक काढताना वेळ जाऊ शकतो.

Trick : ३० पर्यंतचे वर्ग तोंडपाठ ठेवा.

प्रश्न क्रमांक : ४७

प्रश्न : एका सांकेतिक भाषेत $१० = ५$, $२० = १०$, $६० = ३०$, तर $८० = ?$

पर्याय :

A) ४०

B) ५०

C) ६०

D) २०

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : संख्येला २ ने भागले आहे (निम्मी संख्या).

Trap : यात काही ट्रॅप नाही, पण विद्यार्थी कठीण लॉजिक शोधतात.

Trick : कधी कधी सर्वात सोपे लॉजिक असते.

प्रश्न क्रमांक : ४८

प्रश्न : घड्याळात १०:३० वाजले असताना तास काटा आणि मिनिट काटा यांच्यात किती अंशाचा कोन असेल?

पर्याय :

A) ७५°

B) १३५°

C) ६०°

D) १०५°

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : सूत्र : $|30H - \frac{11}{2}M| = |30(10) - 5.5(30)| = |300 - 165| = 135^\circ$.

Trap : विद्यार्थी फक्त १० आणि ६ मधील अंतर मोजतात.

Trick : सूत्र वापरल्यास अचूक उत्तर मिळते.

प्रश्न क्रमांक : ४९

प्रश्न : विसंगत जोडी ओळखा :

A) विमान : आकाश

B) रेल्वे : रुळ

C) ट्रक : रस्ता

D) जहाज : समुद्र

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : इतर सर्व वाहने ज्या माध्यमात चालतात ते माध्यम दिले आहे, पण रेल्वेसाठी तिचा विशिष्ट मार्ग (रुळ) दिला आहे.

Trap : सर्व जोड्या योग्य वाटतात.

Trick : माध्यम (Medium) आणि मार्ग (Track) यातील फरक ओळखा.

प्रश्न क्रमांक : ५०

प्रश्न : खालीलपैकी कोणती आकृती 'स्त्री, माता, डॉक्टर' यांच्यातील संबंध दर्शवते?

पर्याय :

A) तीन वेगळी वर्तुळे

B) एका वर्तुळात दुसरे वर्तुळ आणि तिसरे दोन्हीला छेदणारे

C) दोन छेदणारी वर्तुळे तिसऱ्यात

D) एकावर एक तीन वर्तुळे

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : सर्व माता स्त्रिया असतात (पूर्ण समाविष्ट), पण काही स्त्रिया आणि काही माता डॉक्टर असू शकतात (अंशतः छेदणारे).

Trap : विद्यार्थी सर्व डॉक्टर स्त्रिया मानण्याची चूक करतात.

Trick : 'काही' आणि 'सर्व' या शब्दांचा तर्क लावा.

विभाग ३: गणित (Mathematics) (प्रश्न ५१ ते ७५)

प्रश्न क्रमांक : ५१

प्रश्न : एका वस्तूची किंमत २०% ने वाढवून पुन्हा २०% ने कमी केली, तर मूळ किमतीत किती टक्के बदल होईल?

पर्याय :

A) काहीच नाही

B) ४% वाढ

C) ४% घट

D) २% घट

योग्य उत्तर : C)

स्पष्टीकरण : १०० → १२० → ९६ (१२० चे ८०%). १०० - ९६ = ४% घट.

Trap : विद्यार्थी २०% वाढ आणि २०% घट म्हणजे शून्य बदल समजतात.

Trick : जेव्हा समान वाढ व घट असते, तेव्हा नेहमी तोटा होतो. सूत्र : $(\frac{\text{दर}}{10})^2 = (20/10)^2 = 4\%$.

प्रश्न क्रमांक : ५२

प्रश्न : ५० ते १०० दरम्यान किती मूळ संख्या आहेत?

पर्याय :

A) १०

B) १५

C) ८

D) १२

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : ५३, ५९, ६१, ६७, ७१, ७३, ७९, ८३, ८९, ९७ अशा एकूण १० संख्या आहेत.

Trap : विद्यार्थी ९१ ला मूळ संख्या समजतात ($१३ \times ७ = ९१$).

Trick : १ ते १०० मधील मूळ संख्या (२५) नेहमी लक्षात ठेवा.

प्रश्न क्रमांक : ५३

प्रश्न : एका चौरसाची बाजू १० सेमी आहे. जर त्याची बाजू दुप्पट केली, तर क्षेत्रफळ किती पटीने वाढेल?

पर्याय :

A) २ पट

B) ४ पट

C) ८ पट

D) १६ पट

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : मूळ क्षेत्रफळ = १००. नवीन बाजू २०, क्षेत्रफळ = ४००. ४०० हे १०० च्या ४ पट आहे.

Trap : बाजू दुप्पट केली की क्षेत्रफळही दुप्पट होईल असे वाटते.

Trick : बाजू n पट केली की क्षेत्रफळ n^2 पट होते.

प्रश्न क्रमांक : ५४

प्रश्न : १५ मजुरांना एक खड्डा खणायला १० दिवस लागतात, तर तेच काम ५ दिवसात पूर्ण करण्यासाठी किती मजूर लागतील?

पर्याय :

A) २०

B) ३०

C) २५

D) १५

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : $M_1 \times D_1 = M_2 \times D_2 \rightarrow 15 \times 10 = M_2 \times 5 \rightarrow 150/5 = 30\$$.

Trap : मजूर कमी करण्यासाठी दिवस वाढवावे लागतील असा व्यस्त विचार न करणे.

Trick : कामाची एकूण युनिट (१५०) सारखीच ठेवा.

प्रश्न क्रमांक : ५५

प्रश्न : एका वर्गातील २० विद्यार्थ्यांचे सरासरी वय १५ वर्षे आहे. शिक्षकाचे वय मिळवल्यास सरासरी १ ने वाढते, तर शिक्षकाचे वय किती?

पर्याय :

A) ३५ वर्षे

B) ३६ वर्षे

C) ४० वर्षे

D) २१ वर्षे

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : नवीन वय = जुनी सरासरी + (एकूण संख्या \times वाढ) = $15 + (20 \times 1) = 35$ वर्षे.

Trap : एकूण संख्या २० धरण्याची चूक होते, शिक्षक मिळवून ती २१ होते.

Trick : जुनी सरासरी + नवीन सरासरीमधील फरक \times नवीन एकूण लोक.

प्रश्न क्रमांक : ५६

प्रश्न : दोन संख्यांचे गुणोत्तर ३:४ आहे आणि त्यांचा लसावि १२० आहे, तर त्या संख्या कोणत्या?

पर्याय :

A) ३०, ४०

B) १५, २०

C) ४५, ६०

D) १२, १६

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : $\$3x \times 4x$ चा लसावि $\$12x = 120 \rightarrow x = 10$. संख्या ३० आणि ४०.

Trap : मसावि आणि लसावि यात गोंधळ होणे.

Trick : पर्यायातील संख्यांचा लसावि काढून पहा.

प्रश्न क्रमांक : ५७

प्रश्न : ८०० रुपयांचे १०% दराने २ वर्षांचे चक्रवाढ व्याज किती?

पर्याय :

A) १६० रु.

B) १६८ रु.

C) १७० रु.

D) १५० रु.

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : १ल्या वर्षी ८० रु व्याज. २ऱ्या वर्षी $८० + ८$ (८० चे १०%) = ८८ रु. एकूण = १६८ रु.

Trap : विद्यार्थी साधे व्याज (१६०) काढतात.

Trick : १०% साठी २ वर्षांचे चक्रवाढ व्याज एकूण २१% असते. ८०० चे २१% = १६८.

प्रश्न क्रमांक : ५८

प्रश्न : एक रेल्वे ताशी ७२ किमी वेगाने जाते. ती रेल्वे एका खांबाला १० सेकंदात ओलांडते, तर रेल्वेची लांबी किती?

पर्याय :

A) ७२० मी.

B) २०० मी.

C) ५०० मी.

D) १०० मी.

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : ७२ किमी/तास = $72 \times 5/18 = 20$ \$ मी/से. लांबी = $20 \times 10 = 200$ \$ मी.

Trap : किमी/तास चे मी/से मध्ये रूपांतर न करणे.

Trick : १८ च्या पाढ्यात ७२ चौथ्या स्थानी आहे, म्हणून ५ च्या पाढ्यात ४ थे स्थान २० आहे.

प्रश्न क्रमांक : ५९

प्रश्न : एका आयताची लांबी १५ सेमी आणि रुंदी ८ सेमी आहे, तर त्या आयताच्या कर्णाची लांबी किती?

पर्याय :

A) २३ सेमी

B) १७ सेमी

C) १९ सेमी

D) २१ सेमी

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : पायथागोरस त्रिकुट : $15^2 + 8^2 = 225 + 64 = 289$ \$. २८९ चा वर्गमूळ १७.

Trap : लांबी आणि रुंदीची बेरीज करणे.

Trick : ८, १५, १७ हे पायथागोरसचे प्रसिद्ध त्रिकुट आहे.

प्रश्न क्रमांक : ६०

प्रश्न : एका संख्येच्या ४०% मधून ४० वजा केल्यास उत्तर ४० येते, तर ती संख्या कोणती?

पर्याय :

- A) १००
- B) २००
- C) ३००
- D) ४००

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : $४०\% - ४० = ४० \rightarrow ४०\% = ८०$. जर $४०\% = ८०$, तर $१००\% = २००$.

Trap : विद्यार्थी तोंडी हिशोबात ४० वजा करण्याऐवजी मिळवायचे विसरतात.

Trick : पर्यायावरून सोडवा: २०० चे $४०\% = ८०$. $८० - ४० = ४०$.

प्रश्न क्रमांक : ६१

प्रश्न : दोन नळ 'अ' आणि 'ब' एका टाकीला अनुक्रमे १२ आणि १८ तासात भरतात. जर दोन्ही नळ एकत्र सुरू केले, तर टाकी किती वेळात भरेल?

पर्याय :

- A) ७ तास १२ मिनिटे
- B) ८ तास
- C) ७ तास
- D) ६ तास ३० मिनिटे

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : सूत्र : $(A \times B) / (A + B) = (12 \times 18) / 30 = 216 / 30 = 7.2$ तास. ०.२ तास = १२ मिनिटे.

Trap : ७.२ तास म्हणजे ७ तास २० मिनिटे असा गैरसमज होणे.

Trick : लसावि पद्धतीने सोडवा (टाकी ३६ लिटरची माना).

प्रश्न क्रमांक : ६२

प्रश्न : ५००० रुपयांवर १०% दराने ३ वर्षांचे साधे व्याज किती?

पर्याय :

A) १५०० रु.

B) १००० रु.

C) ५०० रु.

D) २००० रु.

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : $\$5000 \times 10 \times 3 / 100 = 1500\$$.

Trap : चक्रवाढ व्याजाचे सूत्र वापरणे.

Trick : ३ वर्षांचे १०% म्हणजे एकूण ३०%. ५००० चे ३०% = १५००.

प्रश्न क्रमांक : ६३

प्रश्न : ३०० रुपयांची वस्तू २५५ रुपयांना विकली, तर शेकडा तोटा किती?

पर्याय :

A) १५%

B) १०%

C) २०%

D) २%

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : तोटा = ४५ रु. शेकडा तोटा = $(45/300) \times 100 = 15\%$.

Trap : तोटा ४५% आहे असे समजणे.

Trick : ३ चे १५ पट ४५ आहेत, म्हणून १५%.

प्रश्न क्रमांक : ६४

प्रश्न : एका वर्तुळाचा व्यास २८ सेमी आहे, तर त्याचे क्षेत्रफळ किती?

पर्याय :

A) ६१६ चौ.सेमी

B) २८ चौ.सेमी

C) १५४ चौ.सेमी

D) १७६ चौ.सेमी

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : त्रिज्या $r = 14$. क्षेत्रफळ = $\pi r^2 = (22/7) \times 14 \times 14 = 616$.

Trap : सूत्रात व्यासाचा वापर करणे (त्रिज्येऐवजी).

Trick : त्रिज्या ७ असेल तर क्षेत्रफळ १५४ असते, त्रिज्या दुप्पट (१४) तर क्षेत्रफळ ४ पट (६१६).

प्रश्न क्रमांक : ६५

प्रश्न : पाच क्रमवार सम संख्यांची सरासरी ४० आहे, तर सर्वात मोठी संख्या कोणती?

पर्याय :

A) ४४

B) ४२

C) ४६

D) ५०

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : सरासरी म्हणजे मधली संख्या (४०). संख्या : ३६, ३८, ४०, ४२, ४४.

Trap : सरासरीलाच सर्वात मोठी संख्या समजणे.

Trick : सरासरी + (एकूण संख्या - १) = ४० + ४ = ४४.

प्रश्न क्रमांक : ६६

प्रश्न : ७०० पैकी ४९० गुण मिळाले, तर किती टक्के गुण मिळाले?

पर्याय :

A) ६०%

B) ७०%

C) ८०%

D) ५०%

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : $(490/700) \times 100 = 70\%$.

Trap : ७०० आणि ४९० च्या फरकाची टक्केवारी काढणे.

Trick : ७ च्या पाठ्यात ४९ कोणत्या स्थानी आहे? ७ व्या, म्हणून ७०%.

प्रश्न क्रमांक : ६७

प्रश्न : १२ मजूर ६ तासात एक काम पूर्ण करतात, तर तेच काम ८ मजूर किती तासात पूर्ण करतील?

पर्याय :

A) ९ तास

B) ४ तास

C) १० तास

D) ८ तास

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : $\$12 \times 6 = 8 \times x \rightarrow 72 = 8x \rightarrow x = 9\$$.

Trap : मजुरांचे प्रमाण व्यस्त असते हे विसरणे.

Trick : कामाचे तास मजुरांच्या संख्येच्या व्यस्त प्रमाणात असतात.

प्रश्न क्रमांक : ६८

प्रश्न : एका संख्येच्या दुपटीत १० मिळवल्यास ५० येतात, तर ती संख्या कोणती?

पर्याय :

A) २०

B) १५

C) ३०

D) २५

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : $\$2x + 10 = 50 \rightarrow 2x = 40 \rightarrow x = 20\$$.

Trap : घाईत १० वजा करायच्या ऐवजी मिळवणे.

Trick : पर्यायावरून: २० ची दुप्पट ४०, $४० + १० = ५०$.

प्रश्न क्रमांक : ६९

प्रश्न : ४० लोकांच्या एका गटात २५ लोक चहा पितात, २० लोक कॉफी पितात आणि १० लोक दोन्ही पितात. तर चहा किंवा कॉफी काहीच न पिणारे लोक किती?

पर्याय :

A) ५

B) १०

C) १५

D) ०

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : फक्त चहा = १५, फक्त कॉफी = १०, दोन्ही = १०. एकूण पिणारे = ३५. न पिणारे = ४० - ३५ = ५.

Trap : २५ + २० = ४५ लोक मानणे.

Trick : $$(25 + 20) - 10 = 35$ (पिणारे लोक).$

प्रश्न क्रमांक : ७०

प्रश्न : २५० रुपयांना खरेदी केलेली वस्तू ३०० रुपयांना विकली, तर शेकडा नफा किती?

पर्याय :

A) २०%

B) २५%

C) १०%

D) ३०%

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : नफा = ५० रु. $$(50/250) \times 100 = 20\%$.$

Trap : नफा विक्री किमतीवर काढणे (३०० वर).

Trick : ५० हा २५० चा ५ वा भाग आहे, म्हणजे २०%.

प्रश्न क्रमांक : ७१

प्रश्न : एका रांगेत २५ झाडे समान अंतरावर आहेत. पहिल्या आणि शेवटच्या झाडातील अंतर ४८ मीटर आहे, तर दोन झाडांमधील अंतर किती?

पर्याय :

A) २ मीटर

B) १.९२ मीटर

C) ३ मीटर

D) ४ मीटर

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : २५ झाडांमध्ये २४ गॅप असतात. $\$48 / 24 = 2\$$ मीटर.

Trap : विद्यार्थी ४८ ला २५ ने भागतात.

Trick : नेहमी गॅपची संख्या (एकूण संख्या - १) घ्या.

प्रश्न क्रमांक : ७२

प्रश्न : एका त्रिकोणाचे दोन कोन ५०° आणि ६०° आहेत, तर तिसरा कोन किती?

पर्याय :

A) ७०°

B) ८०°

C) ९०°

D) १००°

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : त्रिकोणाच्या कोनांची बेरीज 180° असते. $180 - (50+60) = 70^\circ$.

Trap : बेरीज चुकीची होणे.

Trick : $5+6+9 = 18$ हा नियम लक्षात ठेवा.

प्रश्न क्रमांक : ७३

प्रश्न : १० मीटर लांब, ८ मीटर रुंद आणि ५ मीटर उंच अशा खोलीचे घनफळ किती?

पर्याय :

A) ४०० घ.मी.

B) ४५० घ.मी.

C) ८० घ.मी.

D) ५० घ.मी.

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : घनफळ = $L \times B \times H = 10 \times 8 \times 5 = 400$.

Trap : क्षेत्रफळाचे सूत्र वापरणे.

Trick : तीनही बाजूंचा गुणाकार करा.

प्रश्न क्रमांक : ७४

प्रश्न : १२५० चे ८% किती?

पर्याय :

A) १००

B) ८०

C) ५०

D) १२०

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : $\$1250 \times 8 / 100 = 100\$$.

Trap : दशांश चिन्हात चूक होणे.

Trick : $१२.५ (१\%) \times ८ = १००$.

प्रश्न क्रमांक : ७५

प्रश्न : जर आज बुधवार आहे, तर १० दिवसांनंतर कोणता वार असेल?

पर्याय :

A) शनिवार

B) रविवार

C) शुक्रवार

D) सोमवार

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : १० भागिले ७, बाकी ३ उरते. बुधवार + ३ = शनिवार.

Trap : १० दिवस मोजताना आजचा दिवस धरल्यास उत्तर चुकते.

Trick : आठवड्याचे वार ७ दिवसांनी रिपीट होतात.

विभाग ४: सामान्य ज्ञान (General Knowledge) (प्रश्न ७६ ते १००)

प्रश्न क्रमांक : ७६

प्रश्न : महाराष्ट्र पोलीस दलातील सर्वोच्च पद कोणते?

पर्याय :

A) पोलीस आयुक्त

B) पोलीस महासंचालक

C) विशेष पोलीस महानिरीक्षक

D) पोलीस अधीक्षक

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : डीजीपी (Director General of Police) हे राज्याच्या पोलीस दलातील सर्वात मोठे पद आहे.

Trap : विद्यार्थी 'पोलीस आयुक्त' (CP) हे सर्वोच्च पद मानतात, जे फक्त शहरापुरते असते.

Trick : राज्यस्तरावर DGP हेच प्रमुख असतात.

प्रश्न क्रमांक : ७७

प्रश्न : 'जालियनवाला बाग' हत्याकांड कोणत्या शहरात घडले?

पर्याय :

A) अमृतसर

B) लाहोर

C) दिल्ली

D) जालंधर

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : १३ एप्रिल १९१९ रोजी पंजाबमधील अमृतसर येथे हे हत्याकांड घडले.

Trap : शहराच्या नावाऐवजी प्रांताचे नाव विचारले तर पंजाब येईल.

Trick : सुवर्ण मंदिर ज्या शहरात आहे, तिथेच ही घटना घडली.

प्रश्न क्रमांक : ७८

प्रश्न : भारतीय राज्यघटनेचे 'हृदय आणि आत्मा' असे कोणत्या कलमाला डॉ. आंबेडकरांनी म्हटले आहे?

पर्याय :

- A) कलम १४
- B) कलम १९
- C) कलम ३२
- D) कलम २१

योग्य उत्तर : C)

स्पष्टीकरण : घटनात्मक उपाययोजनांचा अधिकार (कलम ३२) हा मूलभूत हक्कांचे संरक्षण करतो.

Trap : विद्यार्थी 'प्रस्तावना' हा पर्याय शोधतात, जो राजकीय आत्मा मानला जातो.

Trick : कलमाबद्दल विचारले तर ३२ हाच पर्याय असेल.

प्रश्न क्रमांक : ७९

प्रश्न : 'लोणार' सरोवर कोणत्या जिल्ह्यात आहे?

पर्याय :

- A) बुलढाणा
- B) अमरावती
- C) औरंगाबाद
- D) वाशिम

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : उल्कापातामुळे तयार झालेले हे खाऱ्या पाण्याचे सरोवर बुलढाणा जिल्ह्यात आहे.

Trap : मराठवाड्याच्या जवळ असल्याने विद्यार्थी औरंगाबाद निवडतात.

Trick : बुलढाणा = लोणार हे समीकरण लक्षात ठेवा.

प्रश्न क्रमांक : ८०

प्रश्न : महाराष्ट्र राज्याची स्थापना कोणत्या वर्षी झाली?

पर्याय :

A) १९५६

B) १९६०

C) १९४७

D) १९६२

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : १ मे १९६० रोजी द्विभाषिक मुंबई राज्याचे विभाजन होऊन महाराष्ट्र व गुजरात निर्माण झाले.

Trap : १ नोव्हेंबर १९५६ ही द्विभाषिक राज्याची तारीख आहे.

Trick : महाराष्ट्र दिन आणि कामगार दिन एकाच दिवशी असतो.

प्रश्न क्रमांक : ८१

प्रश्न : 'राज्यसभे'चा पदसिद्ध अध्यक्ष कोण असतो?

पर्याय :

A) राष्ट्रपती

B) पंतप्रधान

C) उपराष्ट्रपती

D) लोकसभा सभापती

योग्य उत्तर : C)

स्पष्टीकरण : भारतीय राज्यघटनेनुसार भारताचा उपराष्ट्रपती हा राज्यसभेचा पदसिद्ध सभापती असतो.

Trap : राष्ट्रपती हे देशाचे प्रमुख असल्याने विद्यार्थी गोंधळतात.

Trick : ज्यांची निवड थेट जनतेतून होत नाही (राज्यसभा), त्यांचे अध्यक्षही उपराष्ट्रपती असतात.

प्रश्न क्रमांक : ८२

प्रश्न : ताडोबा राष्ट्रीय उद्यान कोणत्या जिल्ह्यात आहे?

पर्याय :

A) गडचिरोली

B) चंद्रपूर

C) नागपूर

D) यवतमाळ

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : ताडोबा-अंधारी व्याघ्र प्रकल्प चंद्रपूर जिल्ह्यात आहे.

Trap : विदर्भातील इतर व्याघ्र प्रकल्पांशी (उदा. पेंच) गोंधळ होतो.

Trick : ताडोबा = चंद्रपूर.

प्रश्न क्रमांक : ८३

प्रश्न : 'सती प्रथा' बंद करण्यासाठी कोणी प्रयत्न केले?

पर्याय :

A) राजा राममोहन रॉय

B) महात्मा गांधी

C) दादाभाई नौरोजी

D) ज्योतिबा फुले

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : लॉर्ड बेंटिकच्या काळात १८२९ मध्ये सती प्रथा बंद करण्याचा कायदा करण्यात आला.

Trap : ज्योतिबा फुले हे स्त्री शिक्षणासाठी ओळखले जातात, सती प्रथेसाठी नाही.

Trick : आधुनिक भारताचे जनक = राजा राममोहन रॉय.

प्रश्न क्रमांक : ८४

प्रश्न : 'कोयना' धरण कोणत्या नदीवर आहे?

पर्याय :

A) कृष्णा

B) वारणा

C) कोयना

D) पंचगंगा

योग्य उत्तर : C)

स्पष्टीकरण : कोयना धरण कोयना नदीवरच आहे, जी कृष्णा नदीची उपनदी आहे.

Trap : नदीचे नाव कृष्णा दिल्यास विद्यार्थी कन्फ्युज होतात.

Trick : धरणाचे नाव आणि नदीचे नाव बहुतेकदा सारखेच असते.

प्रश्न क्रमांक : ८५

प्रश्न : भारताच्या पहिल्या महिला राष्ट्रपती कोण होत्या?

पर्याय :

A) इंदिरा गांधी

B) प्रतिभाताई पाटील

C) द्रौपदी मुर्मू

D) सरोजिनी नायडू

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : प्रतिभाताई पाटील या भारताच्या १२ व्या आणि पहिल्या महिला राष्ट्रपती होत्या.

Trap : सध्या द्रौपदी मुर्मू राष्ट्रपती असल्याने विद्यार्थी तिथे टिक करू शकतात.

Trick : 'पहिल्या' शब्दावर लक्ष द्या.

प्रश्न क्रमांक : ८६

प्रश्न : 'कॅल्शियम'ची कमतरता झाल्यास कोणता रोग होतो?

पर्याय :

A) रातआंधळेपणा

B) मुडदूस (Rickets)

C) स्कर्व्ही

D) अॅनिमिया

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : हाडांच्या मजबुतीसाठी कॅल्शियम आवश्यक असते, त्याच्या कमतरतेने मुडदूस होतो.

Trap : स्कर्व्ही हा 'C' जीवनसत्त्वाच्या कमतरतेने होतो.

Trick : हाडे = कॅल्शियम = मुडदूस.

प्रश्न क्रमांक : ८७

प्रश्न : महाराष्ट्रातील सर्वात मोठी नदी कोणती?

पर्याय :

A) नर्मदा

B) गोदावरी

C) कृष्णा

D) तापी

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : गोदावरी ही महाराष्ट्रातील सर्वात लांब आणि मोठी नदी असून तिला 'दक्षिण गंगा' म्हणतात.

Trap : नर्मदा ही भारतातील मोठी आहे पण महाराष्ट्रात तिचा प्रवास कमी आहे.

Trick : महाराष्ट्राचा ४९% भाग गोदावरीने व्यापला आहे.

प्रश्न क्रमांक : ८८

प्रश्न : 'मिसाईल मॅन ऑफ इंडिया' कोणाला म्हणतात?

पर्याय :

A) सी. व्ही. रामन

B) डॉ. ए. पी. जे. अब्दुल कलाम

C) होमी भाभा

D) विक्रम साराभाई

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : भारताच्या क्षेपणास्त्र विकास कार्यक्रमात मोठे योगदान असल्याने त्यांना ही पदवी दिली गेली.

Trap : विक्रम साराभाई हे अंतराळ संशोधनाचे जनक आहेत.

Trick : अग्नि पंख (Wings of Fire) हे त्यांचे आत्मचरित्र आहे.

प्रश्न क्रमांक : ८९

प्रश्न : सध्याचे भारताचे गृहमंत्री कोण आहेत? (२०२६ नुसार)

पर्याय :

A) राजनाथ सिंह

B) अमित शहा

C) नितीन गडकरी

D) एस. जयशंकर

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : अमित शहा हे सध्याचे केंद्रीय गृहमंत्री आहेत.

Trap : राज्य आणि केंद्र गृहमंत्री यात गोंधळ करू नका.

Trick : सहकार मंत्रालयही त्यांच्याकडेच आहे.

प्रश्न क्रमांक : ९०

प्रश्न : महाराष्ट्र पोलीस अकॅडमी (MPA) कोठे आहे?

पर्याय :

A) पुणे

B) नाशिक

C) मुंबई

D) नागपूर

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : पोलीस उपनिरीक्षक (PSI) दर्जाच्या अधिकाऱ्यांचे प्रशिक्षण नाशिक येथील अकॅडमीत होते.

Trap : विद्यार्थी खडकवासला (NDA) किंवा पुणे (SRPF) निवडतात.

Trick : नाशिक = पोलीस प्रशिक्षण केंद्र.

प्रश्न क्रमांक : ९१

प्रश्न : 'ऑलिम्पिक'मध्ये वैयक्तिक सुवर्णपदक मिळवणारा पहिला भारतीय खेळाडू कोण?

पर्याय :

- A) नीरज चोप्रा
- B) अभिनव बिंद्रा
- C) सुशील कुमार
- D) पी. व्ही. सिंधू

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : २००८ च्या बीजिंग ऑलिम्पिकमध्ये अभिनव बिंद्राने नेमबाजीत सुवर्णपदक मिळवले होते.

Trap : नीरज चोप्राला अलीकडे सुवर्ण मिळाले असल्याने विद्यार्थी त्याला निवडतात.

Trick : पहिला सुवर्ण पदक विजेता अभिनव बिंद्राच आहे.

प्रश्न क्रमांक : ९२

प्रश्न : 'सावित्रीबाई फुले' यांचा जन्म कोठे झाला?

पर्याय :

- A) नायगाव
- B) सातारा
- C) कटगुण
- D) चिपळूण

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : नायगाव (जिल्हा सातारा) येथे त्यांचा जन्म ३ जानेवारी १८३१ रोजी झाला.

Trap : 'कटगुण' हे महात्मा फुलेंचे जन्मस्थान आहे.

Trick : सावित्रीबाई = नायगाव.

प्रश्न क्रमांक : ९३

प्रश्न : महाराष्ट्रातील कोणत्या जिल्ह्याला 'ज्वारीचे कोठार' म्हणतात?

पर्याय :

- A) सोलापूर
- B) सातारा
- C) सांगली
- D) कोल्हापूर

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : सोलापूर जिल्ह्यात ज्वारीचे उत्पादन सर्वाधिक होते.

Trap : खान्देशाला बाजरीचे कोठार म्हणतात, तिथे गोंधळ होऊ शकतो.

Trick : सोलापूरची कडक भाकरी प्रसिद्ध आहे.

प्रश्न क्रमांक : ९४

प्रश्न : 'आझाद हिंद सेना' कोणी स्थापन केली?

पर्याय :

- A) सुभाषचंद्र बोस
- B) रास बिहारी बोस
- C) भगतसिंग
- D) लाला लजपतराय

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : आझाद हिंद सेनेची मूळ स्थापना रास बिहारी बोस यांनी केली, नंतर त्याचे नेतृत्व सुभाषचंद्र बोस यांनी केले.

Trap : विद्यार्थी सरळ 'सुभाषचंद्र बोस' हा पर्याय निवडतात.

Trick : स्थापन रास बिहारी यांनी केली, विस्तार सुभाषबाबूंनी केला.

प्रश्न क्रमांक : १५

प्रश्न : 'कोरोना' विषाणूची सुरुवात कोणत्या देशातून झाली?

पर्याय :

- A) भारत
- B) चीन
- C) इटली
- D) अमेरिका

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : चीनमधील 'वुहान' शहरातून या विषाणूचा प्रसार सुरु झाला.

Trap : काही विद्यार्थी इटलीला केंद्र मानतात कारण तिथे मृत्यू जास्त झाले होते.

Trick : वुहान मार्केट हे मूळ केंद्र होते.

प्रश्न क्रमांक : १६

प्रश्न : राज्य राखीव पोलीस बल (SRPF) चा स्थापना दिन कोणता?

पर्याय :

- A) ६ मार्च
- B) २ जानेवारी
- C) १५ ऑगस्ट
- D) १ मे

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : १९४८ मध्ये पुणे येथे SRPF ची स्थापना झाली.

Trap : २ जानेवारी हा महाराष्ट्र पोलीस स्थापना दिन आहे.

Trick : SRPF साठी मार्च महिना लक्षात ठेवा.

प्रश्न क्रमांक : ९७

प्रश्न : भारताचा राष्ट्रीय खेळ कोणता?

पर्याय :

A) क्रिकेट

B) हॉकी

C) कबड्डी

D) अधिकृत कोणताही नाही

योग्य उत्तर : D)

स्पष्टीकरण : भारत सरकारने कोणत्याही खेळाला 'अधिकृत' राष्ट्रीय खेळ म्हणून घोषित केलेले नाही.

Trap : सर्व पुस्तकांमध्ये 'हॉकी' दिले जाते, जे तांत्रिकदृष्ट्या चुकीचे आहे.

Trick : माहिती अधिकारात ही माहिती स्पष्ट झाली आहे.

प्रश्न क्रमांक : ९८

प्रश्न : महाराष्ट्रातील 'कळसूबाई' शिखराची उंची किती?

पर्याय :

A) १६४६ मीटर

B) १६०० मीटर

C) १५५० मीटर

D) १७०० मीटर

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : हे महाराष्ट्रातील सर्वोच्च शिखर असून अहमदनगर जिल्ह्यात आहे.

Trap : आकडेवारीमध्ये थोडे फेरफार करून पर्याय दिले जातात.

Trick : १-६-४-६ हा आकडा लक्षात ठेवा.

प्रश्न क्रमांक : ९९

प्रश्न : संगणकाचा मेंदू कोणाला म्हणतात?

पर्याय :

A) RAM

B) CPU

C) Monitor

D) Mouse

योग्य उत्तर : B)

स्पष्टीकरण : Central Processing Unit (CPU) सर्व प्रक्रियांचे नियंत्रण करते.

Trap : RAM हे मेमरीसाठी असते, प्रक्रियेसाठी नाही.

Trick : सर्व प्रोसेसिंग इथेच होते.

प्रश्न क्रमांक : १००

प्रश्न : 'ज्ञानपीठ' पुरस्कार मिळवणारे पहिले मराठी साहित्यिक कोण?

पर्याय :

A) वि. स. खांडेकर

B) वि. वा. शिरवाडकर

C) पु. ल. देशपांडे

D) भालचंद्र नेमाडे

योग्य उत्तर : A)

स्पष्टीकरण : १९७४ मध्ये 'ययाति' या कादंबरीसाठी त्यांना हा पुरस्कार मिळाला.

Trap : शिरवाडकर (कुसुमाग्रज) यांनाही मिळाला आहे, पण ते दुसरे होते.

Trick : खांडेकर पहिले, कुसुमाग्रज दुसरे, करंदीकर तिसरे आणि नेमाडे चौथे.

Shree